

Περιεχόμενα Τεύχους

Editorial 1, 2, 3

Νέα 3

Free data 4, 5

Συνέδρια 5

Editorial

του Νίκου Λαμπρινού

Νίκος Λαμπρινός,
Πρόεδρος του Κέντρου
Ψηφιακής Γεωγραφικής
Εκπαίδευσης

Αγαπητά μέλη,

Το τεύχος αυτό είναι το τελευταίο της φετινής χρονιάς. Μιας χρονιάς ιδιαίτερα δύσκολης από κάθε άποψη. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε,

ως μονάδες αλλά και ως μέλη επί μέρους συνόλων, είχαν ως αποτέλεσμα την επιβράδυνση πολλών δραστηριοτήτων. Το Κέντρο μας δεν αποτέλεσε εξαίρεση αν και η παραγωγή των χαρτών συνεχίστηκε κρατώντας το πολύ υψηλό επίπεδο που ανέκαθεν προσπαθούσαμε να έχουν. Η επιβράδυνση μάλλον παρουσιάστηκε στον αριθμό των επιμορφωτικών σεμιναρίων που, ναι μεν ήταν λίγα αλλά το επίπεδό τους ήταν πάλι υψηλό. Ευχόμαστε η νέα χρονιά να είναι πολύ καλύτερη από αυτήν που έφυγε και να φέρει την αναγέννηση σε όλες τις δραστηριότητες.

Όπως θα διαβάσετε παρακάτω στις Δράσεις του Κέντρου, η ακαδημαϊκή χρονιά ξεκίνησε με δύο ενδιαφέρουσες δράσεις σε συνεργασία με το Εργαστήριο Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών «Ψηφίς» της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ. Η πρωτοβουλία ανήκει στη Διευθύντρια του Εργαστηρίου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κα Τατιανή Ραπατζίκου του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, η οποία επικοινωνήσε με το Κέντρο και ζήτησε τη συνεργασία μας στην υλοποίηση δύο σεμιναρίων. Από αυτό το βήμα θα ήθελα να την ευχαριστήσω που μου έδωσε την ευκαιρία να έρθω σε επαφή με ειδικότητες που δεν είχαν μέχρι τώρα συνεργαστεί ή γνωριστεί με οποιονδήποτε τρόπο με το Κέντρο.

Συνέχεια στη σελ. 2

Οι δράσεις αφορούσαν ένα εξ αποστάσεως σεμινάριο στις 5/11/20 με θέμα «Ψηφιακή Χαρτογραφία – Κέντρο Ψηφιακής Γεωγραφικής Εκπαίδευσης – Εκπαιδευτικά ψηφιακά εργαλεία και η σχέση τους με τις ανθρωπιστικές επιστήμες» στο οποίο συμμετείχαν 175 άτομα και ένα εργαστήριο (workshop) στις 12/11/20 με θέμα «Το διαδικτυακό λογισμικό ψηφιακής χαρτογραφίας και η συμβολή του στην εκπαιδευτική πρακτική των ανθρωπιστικών επιστημών» στο οποίο συμμετείχαν 142 άτομα. Οι συμμετοχές ήταν κυρίως από άτομα που είχαν βασικές σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή, (αρχαιολόγοι, ιστορικοί, φιλόλογοι ελληνικής γλώσσας και ξένων ινστιτούτων) και δευτερευόντως σε αποφοίτους της Παιδαγωγικής Σχολής. Αυτό ήταν νομίζω και το μεγαλύτερο «κέρδος» από τις δύο αυτές συναντήσεις, στο τέλος των οποίων οι συμμετέχοντες έλαβαν πιστοποιητικό παρακολούθησης. Θα εξηγήσω γιατί αναφέρομαι σε «κέρδος» ειδικά σε αυτές τις δύο δράσεις.

Όπως θα καταλάβατε από τους τίτλους των συναντήσεων, στην πρώτη συνάντηση παρουσιάστηκε, πολύ σύντομα, το Κέντρο με μία ιστορική αναδρομή και έπειτα εστιάσαμε στο έργο που έχει επιτελεστεί στα οκτώ χρόνια λειτουργίας του, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα αντικείμενα που ενδιέφεραν τους συμμετέχοντες, όπως είναι οι ιστορικοί χάρτες και λιγότερο στους γεωγραφικούς. Έτσι, παρουσιάστηκαν πίνακες με τους χάρτες που έχουν κατασκευαστεί στο Κέντρο ή με την καθοδήγηση του Κέντρου και διατίθενται μέσω της ιστοσελίδας μας και επιπλέον ανοίχθηκαν οι χάρτες αυτοί για να διαπιστώσουν οι συμμετέχοντες το είδος του κάθε χάρτη, το περιεχόμενό του και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να δουλέψουν μαζί του. Έτσι, παρουσιάστηκαν 28 χάρτες από ένα σύνολο 70 χαρτών.

Μακάρι να μπορούσαν να είχαν παρουσιαστεί και οι 44 χάρτες που εμπίπτουν σε αυτές τις ειδικότητες (οι άλλοι 26 είναι αμιγώς γεωγραφικού περιεχομένου) ώστε να γίνει πλήρης αποτύπωση του έργου που έχει επιτελεστεί. Επίσης, θα ήθελα εδώ να κάνω μία παρένθεση που αφορά τους χάρτες γεωγραφικού περιεχομένου. Παρά το ότι αρχικά φαίνεται ότι δεν κινούν το ενδιαφέρον ειδικοτήτων όπως οι φιλόλογοι π.χ., εντούτοις, είναι πολύ ενδιαφέρον να προχωρήσει κανείς στη διαθεματικότητα των αντικειμένων χρησιμοποιώντας στοιχεία από γεωγραφικούς και ιστορικούς χάρτες ταυτόχρονα (μπορούν να είναι ανοιχτοί παράλληλα πολλοί χάρτες). Το ίδιο ισχύει και για εκείνους που ασχολούνται με το αντικείμενο της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής στο σχολείο, όπου χρειάζονται πολλές φορές γεωγραφικούς χάρτες για να εξηγήσουν πώς κάποια μέτρα επηρεάζουν περισσότερο κάποια κοινωνική ομάδα και η σχέση της ομάδας με τον γεωγραφικό χώρο. Όμως, δεν μας επέτρεψε ο χρόνος που είχαμε στη διάθεσή μας (2 ώρες) να προχωρήσουμε σε περισσότερη ανάλυση. Θεωρώ όμως ότι οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες και τον διαδραστικό τρόπο που αυτές παρέχονται σε αυτούς τους χάρτες.

Στη δεύτερη συνάντηση το έργο μας ήταν εντελώς διαφορετικό και πιο απαιτητικό. Δεν έγινε παρουσίαση έτοιμων χαρτών αλλά έγινε παρουσίαση ενός διαδραστικού διαδικτυακού λογισμικού (online GIS ή Web mapping) με το οποίο μπορεί κάποιος να κατασκευάσει δικούς του ψηφιακούς διαδραστικούς χάρτες. Το σημαντικό από αυτό το εργαστήριο ήταν να καταλάβουν οι συμμετέχοντες ότι πλέον μπορούν να κατασκευάσουν μόνοι τους τον χάρτη που θέλουν, όταν τον θέλουν, όπως τον θέλουν για να τον χρησιμοποιήσουν έτσι όπως θέλουν και

και δεν εξαρτώνται από κανέναν εκδοτικό οίκο για να τους προσφέρει κάποιον χάρτη (εξάλλου είναι αδύνατον να μπορέσει κάποιος εκδοτικός οίκος να ικανοποιήσει τα «θέλω» καθενός εκπαιδευτικού). Οι συμμετέχοντες άνοιξαν δικό τους δωρεάν λογαριασμό στην ιστοσελίδα του λογισμικού όπου μπορούν να αποθηκεύουν τους χάρτες που κατασκευάζουν και τους ενδιαφέρουν.

Το τέλος των σεμιναρίων φανέρωσε τις δυνατότητες που έχουν και μπορούν να ικανοποιήσουν τα άτομα με ειδικότητες από τις ανθρωπιστικές επιστήμες. Διαπίστωσαν και μόνοι τους ότι τα λογισμικά αυτά είναι εξίσου απαραίτητα στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα μπαίνουν πολύ δυναμικά στον χώρο της εκπαίδευσης για την εκπαίδευση αντικειμένων και όχι μόνο στην εκπαίδευση των GIS.

Υπάρχουν πανεπιστημιακά τμήματα ανθρωπιστικών σπουδών, π.χ. τμήματα ιστορίας και αρχαιολογίας, όπου αυτά τα λογισμικά διδάσκονται ως απαραίτητα εργαλεία για την εκπαίδευση και την έρευνα.

Διαβάστε επίσης για δύο νέους χάρτες που κατασκευάστηκαν και με τη βοήθεια του Κέντρου. Ο ένας εξ αυτών μάλιστα που αφορά τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό, κατασκευασμένος με πολύ μεράκι, περιέχει και κάποιες εκπλήξεις ως προς το περιεχόμενο.

Καλή ανάγνωση

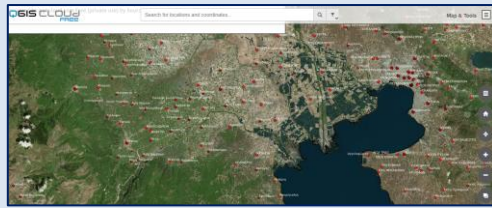
Νίκος Λαμπρινός

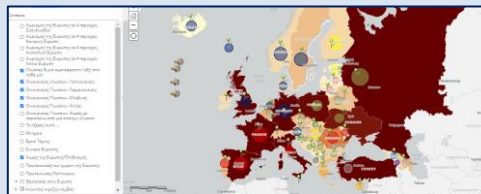
Νέα – Δράσεις του Κέντρου

- Σεμινάριο με θέμα «Ψηφιακή Χαρτογραφία – Κέντρο Ψηφιακής Γεωγραφικής Εκπαίδευσης – Εκπαιδευτικά ψηφιακά εργαλεία και η σχέση τους με τις ανθρωπιστικές επιστήμες». Οργάνωση/συμμετοχή: Εργαστήριο Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών «Ψηφίς», Φιλοσοφική Σχολή ΑΠΘ, Εργαστήριο Ψηφιακής Ανάλυσης και Σχεδιασμού Εργαλείων Μάθησης - DiDeS, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ και Κέντρο Ψηφιακής Γεωγραφικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ. Το σεμινάριο έγινε διαδικτυακά στις 5/11/20.
- Σεμινάριο με θέμα «Το διαδικτυακό λογισμικό ψηφιακής χαρτογραφίας και η συμβολή του στην εκπαιδευτική πρακτική των ανθρωπιστικών επιστημών». Οργάνωση / Συμμετοχή: Εργαστήριο Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών «Ψηφίς», Φιλοσοφική Σχολή ΑΠΘ, Εργαστήριο Ψηφιακής Ανάλυσης και Σχεδιασμού Εργαλείων Μάθησης - DiDeS, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ και Κέντρο Ψηφιακής Γεωγραφικής Εκπαίδευσης, ΑΠΘ. Το σεμινάριο έγινε διαδικτυακά στις 12/11/20.
- Νέος διαδραστικός χάρτης στη διεύθυνση https://gisccloud.com/labrinos/pop_per_Greek_county_2011/ ο οποίος παρουσιάζει τα χωριά και τις πόλεις κάθε γεωγραφικού διαμερίσματος. Η διαφορά αυτού του χάρτη από τους προηγούμενους είναι ότι έχει κατασκευαστεί με το λογισμικό QGIS και έχει «ανέβει» στο cloud του QGIS. Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να μεγεθύνει τον χάρτη και κάθε φορά φανερώνονται νέες κατοικημένες περιοχές.

Για κάθε χωριό/πόλη μπορεί ο χρήστης να αντλήσει πληροφορίες για τη θέση του, το υψόμετρό του και τον αριθμό των κατοίκων σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

- Κατασκευάστηκε ένας πολύ ενδιαφέρων χάρτης που αφορά τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό από την Ελένη Βασιλειάδη (2020) και βρίσκεται στη διεύθυνση <https://arcg.is/1vPuGS>. Έχει ανέβει στην ιστοσελίδα του Κέντρου και αξίζει να τον επισκεφθεί κανείς γιατί περιέχει στοιχεία όπως το χωρισμό της Ευρώπης σε γεωγραφικές ενότητες, τις γλώσσες που μιλιούνται, τις θρησκείες, τα μνημεία, έργα τέχνης από κάθε κράτος και κάποιες άλλες εκπλήξεις!

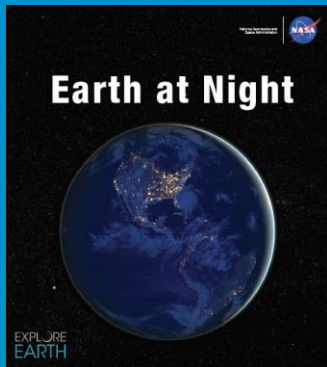
Νέα Μέλη του Κέντρου

- Θα ήθελα να καλωσορίσω τα νέα μέλη του Κέντρου κκ. Άννα Γεωργακοπούλου και Μαρία Παπαϊωάννου για την εγγραφή τους στην κοινότητά μας. Εύχομαι το Κέντρο να σταθεί αντάξιο των προσδοκιών τους και να βρουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για το έργο τους.

Δωρεάν Δεδομένα – λογισμικά – άρθρα – βιβλία κλπ.

- Μία ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα είναι η <https://gisgeography.com/free-gis-software/> όπου γίνεται παρουσίαση συνοπτική των ελεύθερων λογισμικών GIS. Σε κάθε παρουσίαση δίνεται και ιστοσελίδα όπου μπορεί κανείς να βρει το κάθε λογισμικό. Η ιστοσελίδα είναι στα Αγγλικά.
- Μία άλλη ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα είναι η <https://gisgeography.com/learn-gis/> όπου κανείς μπορεί να βρει μαθήματα για να μάθει για το GIS και όλα τα μέρη του. Είναι κι αυτή στα Αγγλικά.
- Στη σελίδα <https://www.openorienteeing.org/apps/mapper/> θα βρείτε ένα ανοιχτό και δωρεάν λογισμικό κατασκευής χαρτών ειδικά για orienteeing, mountain biking και gpx αρχεία. Το λογισμικό αυτό είναι για κάθε πλατφόρμα και μπορεί να εγκατασταθεί και σε κινητό τηλέφωνο. Ένα εξαιρετικό βιβλίο που μπορείτε να κατεβάσετε από το δίκτυο είναι το *Earth at Night* της NASA, έκδοση 2019. Στο βιβλίο αυτό μπορείτε να δείτε στις 200 σελίδες του πάρα πολλές δορυφορικές εικόνες από πολλά μέρη της γης, τραβηγμένες σε διαφορετικές χρονολογίες, όλες όμως νυχτερινές. Αυτό δίνει τη δυνατότητα να κάνουμε δύο διαφορετικές συγκρίσεις: 1) πως ήταν μία περιοχή πριν από χρόνια και πως έχει εξελιχθεί σήμερα (παρατήρηση με τη βοήθεια της ύπαρξης ή μη φωτισμού) και 2) πόσο πολύ έχουν εξελιχθεί οι συσκευές παρατήρησης και καταγραφής των δορυφόρων μέσα σε μια εικοσαετία ώστε να έχουμε τέτοιας καθαρότητας εικόνες.

Αυτή η εξέλιξη συνέβαλε και στο να απολαμβάνουμε στους υπολογιστές μας και στα κινητά μας εικόνες που δείχνουν ακόμη και την αυλή ή τον δρόμο μπροστά από το σπίτι μας. Όσοι θέλετε μπορείτε να κατεβάσετε το βιβλίο από [ΕΔΩ](#) και να χρησιμοποιήσετε κάποιες εικόνες ακόμη και σε μαθήματά σας ή σε συζητήσεις με τους μαθητές σας.

- Στην ιστοσελίδα <http://earthobservations.org/indigenous-summit2020.php> μπορείτε να βρείτε τις ομιλίες του συνεδρίου «GEO Indigenous Summit 2020» που έγινε δικτυακά στις 7-9 Δεκεμβρίου. Από τον τίτλο του συνεδρίου μπορεί κανείς να καταλάβει ότι πρόκειται για μία προσέγγιση που είναι αρκετά έως εντελώς άγνωστη στην Ελλάδα: πώς τα γεωχωρικά δεδομένα μπορούν να βοηθήσουν τις κοινότητες αυτόχθονων να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν καθημερινά.

Το «Group on Earth Observations (GEO) Indigenous Peoples' Community of Practice» προωθεί τη διάδοση της γνώσης για τη βελτίωση στην πρόσβαση και την συμμετοχή των αυτόχθονων φυλών στα γεωχωρικά εργαλεία για τη διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων. Περισσότερες πληροφορίες για την ομάδα και τις δράσεις της στις σελίδες <https://geoipcop.org> και <https://www.earthobservations.org/article.php?id=390>

Φωτογραφία εξώφυλλου:
Πάικο (N. Βουδρισλής, 2020)

Συνέδρια

Ευρώπη

Απρίλιος 2021

1. 22-23: [Eurogeo Conference 2021](#).

Τόπος: Paseo de la Senda del Rey 7: Salón de actos (Main hall) Edificio humanidades, Μαδρίτη, Ισπανία

Ιούλιος 2021

2. 6-8: [12th International Symposium on Digital Earth](#).

Τόπος: Faculty of Natural Sciences, University of Salzburg, Salzburg, Austria

Προς το παρόν δεν έχουν ανακοινωθεί συνέδρια Γεωγραφικού ενδιαφέροντος που να γίνονται στην Ελλάδα. Για συνέδρια και δραστηριότητες του εξωτερικού μπορείτε να ανατρέξετε και στο τελευταίο τεύχος του [Newsletter](#) του [GeoForAll](#)

Στο ίδιο τεύχος θα βρείτε webinars και σε παλιότερα τεύχη θα βρείτε δωρεάν εκδόσεις και βίντεο σχετικά με τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (στα αγγλικά).

Ανατρέξτε και σε όλα τα προηγούμενα Ενημερωτικά Δελτία του Κέντρου Ψηφιακής Γεωγραφικής Εκπαίδευσης για περισσότερες διευθύνσεις δωρεάν λογισμικών και βιβλίων.